

робочий день при використанні ще одного загального режиму робочого часу - п'ятиденного робочого тижня [2].

В той же час, в Іспанії, згідно зі Статутом працюючих (Estatuto de los trabajadores) робочий час встановлюються колективним договором (convencio colectivo) або робочим контрактом (contrato de trabajo) та не повинен перевищувати 40 годин на тиждень (ст. 34, 1). У кінці статті надається оптимальна тривалість робочого часу – 35 годин на тиждень. В пункті 3, ст. 34, встановлено, що між кінцем робочого дня та початком іншого не повинно бути менше 12 годин, а тривалість робочого дня не повинна перевищувати 9 годин [3].

Проведене дослідження дає підстави зробити висновок, що встановлені двома різними трудовими законодавствами норми робочого часу схожі, що можна обґрунтувати тим, що дві законодавчі системи розвивались в рамках європейських суспільних традицій, спираючись на міжнародні стандарти в галузі праці, хоча прямого історичного зв'язку одна з одною країни не мають.

1. Конституція України від 28.06.1996 [Електронний ресурс] : [Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. Законодавство України]. – Електронні дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/254к/96-вр> (дата звернення 17.11.2019).
2. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 [Електронний ресурс]: [Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. Законодавство України]. – Електронні дані. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/322-08> (дата звернення 17.11.2019).
3. Estatuto de los trabajadores. [Електронний ресурс] : [Інтернет-портал]. – Електронні дані. – Режим доступу: <https://www.estatutodelostrabajadores.com/jornada/> (дата звернення 09.11.2019).

ДО ПИТАННЯ ПРО ІНФОРМАЦІЙНО-ІДЕОЛОГІЧНУ АГРЕСІЮ

Іванченко Н., Татакі Д. Д.

Визначення терміну «агресія» міститься в документах ООН. Генеральна Асамблея, виходячи з того що однією з цілей Організації Об'єднаних Націй є підтримання міжнародного миру та безпеки й прийняття ефективних колективних заходів для попередження та усунення загрози миру й

придушення актів агресії та інших порушень миру, резолюцією 3314 (XXIX) від 14 грудня 1974 року схвалила визначення агресії у збройній формі [4]. Але у другій половині XX століття з'явилися нові форми протистояння держав. Йдеться про опосередковані та гібридні війни, в яких присутня збройна складова, але агресор зберігає можливість правдоподібного заперечення своєї участі у конфлікті для уникнення міжнародно-правової відповідальності. Так частина g, статті 3 зазначеної резолюції передбачає агресію у формі «заслання ... озброєних банд, угруповань та іррегулярних сил або найманців» [4].

Говорять також про економічні, енергетичні, дипломатичні, психологічні, інформаційні війни. У більшості випадків до власне збройного конфлікту ці «війни» безпосередньо не відносяться, хоча і торкаються відповідних аспектів безпеки держав [2, 331].

Зауважимо, що спроби розширити трактування агресії мали місце: так при розробці проекту Уставу ООН делегація Бразилії пропонувала поправку, спрямовану на заборону застосування заходів економічного примусу; згодом, при підготовці резолюції Генеральної Асамблеї про визначення агресії відповідну пропозицію вносила Болівія. СРСР у 1953 р. при розробці в ООН визначення агресії запропонував проект, який охоплював такі її форми як економічна та ідеологічна [3, 116].

Стосовно такого впливу особливе значення мають засоби такого впливу. Вони можуть знаходитись як на території держави, так і поза її межами. Стосовно першої групи держава може вжити заходів шляхом встановлення контролю над ЗМІ, а в другому випадку – ні. До другої групи належать теле- та радіомовлення, Інтернет. Наприклад, станом на 1953 рік (момент внесення пропозиції щодо заборони ідеологічної агресії) на територію СРСР російською та іншими мовами народів Радянського Союзу віщали ВВС, «Голос Америки», «Радіо Канада», «Радіо Ватикану», «Звільнення від більшовизму» (згодом «Радіо Свобода») та «Німецька хвиля». СРСР намагався захиститись від «ворожих голосів» постановкою радіоперешкод, але ефективність такого заходу не перевищувала 40-60% [5].

Виникнення Інтернету перевело «інформаційно-ідеологічні» війни у нову якість, коли дуже складно проконтролювати джерело впливу. Але припущення, що з появою Інтернету теле- радіомовлення як інструмент інформаційно-ідеологічної агресії втратить своє значення не підтверджується практикою. Опосередкованим доказом ефективності ЗМІ як засобу дестабілізації держав є ультиматум, висунутий чотирма арабськими країнами Катару. Першим з тринадцяти пунктів зазначеного ультиматуму є припинення діяльності теле-радіохолдингу Аль-Джазіра та усіх його підрозділів [6].

Іншим напрямом інформаційної агресії є пропаганда війни, спрямована на населення власної держави. На думку О. Барда та Я. Зодерквіста Ця діяльність розгортається в масштабах, які населення не може собі навіть уявити. Один значущий приклад, наведений шведськими дослідниками, говорить про фундаментальне і своєчасному програмуванні громадської

думки американців по відношенню до можливої наступальної операції проти Іраку на початку 1990-х років. Одне з розслідувань Конгресу, яке привернуло увагу преси, стосувалося долі п'ятнадцятирічної кувейтської дівчинки-волонтера в одному з госпіталів, яка засвідчила, що після окупації Кувейту іракські солдати увірвалися до госпіталю, викинули недоношених дітей з інкубаторів і залишили їх помирати прямо на холодній підлозі госпітального коридору. Цей варварський вчинок вразив громадськість. Ніхто не звернув уваги, що ім'я дівчинки так і не було названо, з міркувань її безпеки. І тільки згодом, коли війну було закінчено, з'ясувалося, що дівчинку звали Наїра Аль-Сабах, і була вона дочкою кувейтського посла в США і ні за яких умов не могла бачити те, про що свідчила у Конгресі. З'ясувалося також, що її поява в комісії Конгресу було влаштовано таким собі Гарі Хімелем, віце-директором компанії Hill&Knowlton, однією з найбільших PR-компаній світу, в числі багатьох клієнтів якої була також і королівська сім'я Кувейту. Свідчення цієї дівчинки були частиною свідомої та успішної стратегії і однією з чисельних штучно створених медіа-подій, метою яких було направити американський гнів на Багдад [1; 41].

1. Бард А., Зодерквист Я. Нетократия. Новая правящая элита и жизнь послекапитализма/А. Бард, Я. Зодерквист. – СПб.: Стокгольмская школа экономики, 2005. – 107 с.
2. Короткий Т. Р., Коваль Д. А. Понятие информационной войны в международном праве/Т. Р. Короткий, Д. А. Коваль // Альманах международного права. — 2010. — № 2. — С. 331-343.
3. Лукашук И. И. Право международной ответственности/ И. И. Лукашук. – М.: ВолтерсКлувер, 2004. – 160 с.
4. Определение агрессии. Утверждено резолюцией 3314 (XXIX) Генеральной Ассамблеи от 14 декабря 1974 года // Генеральная Ассамблея ООН// http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/aggression.shtml
5. Радиодиверсия провалилась. «Вражеские голоса» прекращают эфирное вещание и уходят в Сеть [Электронный ресурс] // Lenta.ru. – 2011. – 21 июня. – Режим доступа:<https://lenta.ru/articles/2011/06/20/radio/>.
6. Qiblawi T., Register L. Qatar told to close Al Jazeera, reduce Iran ties in list of demands [Electronic resource] / TamaraQiblawi and Larry Register // CNN. – 2017. – June 24. – Mode to access: <http://edition.cnn.com/2017/06/23/middleeast/gulf-nations-qatar-demands/index.html>. – Title from the screen.